

«Uzkimyosanoat» AJ

«Ammofos-Maxam»
Aksiyadorlik jamiyati

2022-YIL
BIZNES-REJA
LOYIHASI

Aksiyadorlik jamiyati

Hujjat kodi

БП

Tahrir

1

Amal qilish muddati

01.01.2022

dan

31.12.2022

gacha

Olmalik sh., 2021 y.

Мундарижа

		Умумий маълумотлар	3
1		Корхона таркиби ва вазифалари	4
	1.1	Умумий маълумотлар	4
	1.2	Корхона фаолиятининг асосий йўналишлари	4
	1.3	Корхона тарихи	5
	1.4	Корхонанинг ишлаб чиқариш қуввати	6
	1.5	Корхона маҳсулотлари	6
	1.6	Корхона структураси (ташкилий тузилиши)	6
	1.7	Маҳсулот реализацияси (сотиш бозори)	7
2		Корхона фаолиятининг 2021 йил учун якуний кўрсаткичлари	8
	2.1	Ишлаб чиқариш ва техник кўрсаткичлар	8
	2.2	Минерал ўғитлар бозорининг таркибий қисмлари	9
	2.3	Маҳсулот баҳосини белгилаш	10
	2.4	Молиявий-иқтисодий кўрсаткичлар	10
	2.5	Маҳаллийлаштирилган маҳсулотларни ишлаб чиқариш	10
	2.6	Кадрларни тайёрлаш ва қайта тайёрлаш	11
		2022 йил прогноз кўрсаткичлари	12
3	3.1	Ишлаб чиқариш ва техник кўрсаткичлар	12
	3.2	Молиявий-иқтисодий кўрсаткичлар прогнози	12
	3.3	Тайёр маҳсулот тақсимланиши ва реализацияси	12
	3.4	Ишлаб чиқариш фаолиятининг асосий кўрсаткичлари	13
	3.5	Маҳсулот нархини белгилаш	13
	3.6	2022 йил прогноз кўрсаткичларини таъминлаш учун корхонанинг транспорт воситаларига бўлган эҳтиёжи тўғрисида маълумот	14
	3.7	Кадрлар тайёрлаш	14
4		Янги маҳсулот ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш, мавжуд ишлаб чиқаришни модернизация қилиш	15
	4.1	Инвестиция проектлари тўғрисида маълумот	15
	4.2	Маҳсулотларни маҳаллийлаштириш дастури	16
	4.3	Жамиятнинг бошқа корхоналар билан биргаликдаги инновацион фаолияти	16
	4.4	Рационализация ва ихтирочилик	16

Умумий қондалар

«Аммофос-Максам» Ақиядорлик жамияти (матн бўйича кейинги ўринларда - **Корхона**) минерал ўғитлар ишлаб чиқаришга ихтисослашган, корхонада уч босқичда концентратланган азот- фосфорли ўғит - аммофос ишлаб чиқариш қувватлари яратилган ва муддатидан олдин ишга туширилган.

Ўзбекистон Республикаси Ҳукумати томонидан Ўзбекистоннинг барча тармоқларида сифат менежменти тизимини, экологик хавфсизлик тизимини, меҳнатни муҳофаза қилиш ва соғлиқни сақлаш тизимини жорий этиш ва такомиллаштиришга катта аҳамият берилаётгани муносабати билан (Ўзбекистон Республикаси Президентининг ПҚ-1731 сонли қарори) Вазирлар маҳкамасининг 2006 йил 29 августдаги 183-сонли қарори билан Республикамиздаги 90 стратегик объектлари қаторида “Ўзкимёсаноат” АЖнинг 11 объектидаги бошқарув сифат тизими алоҳида кўрсатилганлиги аҳамиятлидир.

Бутунжаҳон савдо ташкилотига аъзо бўлиш давлат программаси доирасида Республикамизнинг жаҳон ҳамжамиятидаги мавқеини мустаҳкамлаш, янги бозорларда муносиб ўрин эгаллаш, обрў-эътибор қозониш ва янги мижозларга эга бўлиш мақсадида корхонада интеграциялашган сифат менежменти давлат тизими дастурининг қўлланилиши амалга оширилган.

2007 йил июнь ойида корхонамиз сифат менежменти тизими **ИСО 9001: 2000** халқаро стандарти талабларига мувофиқлиги сертификатланди.

2012 йил август ойида экологик хавфсизлик тизими **ИСО 14001: 2000** халқаро стандарти талабларига мувофиқлиги учун сертификатга эга бўлинди.

2013 йил май ойида учта стандарт талаблари бўйича интеграциялашган менежмент тизими жорий этилди ва сертификатланди:

- **ISO 9001, O'z DSt ISO 9001** «Сифат менежменти тизими»;
- **O'z DSt ISO 14001** «Атроф-муҳитни муҳофаза қилишни бошқариш тизими»;
- **O'z DSt OHSAS 18001** «Саломатликни муҳофаза қилиш ва меҳнат хавфсизлигини таъминлаш тизими».

2017 йилда **ISO 50001** ва **O'z DSt ISO 50001** - жорий этилган энергия менежменти тизими талабларига мувофиқлиги сертификатлаштириш аудити муваффақиятли якунланди.

2017 йил май ойидан буён корхонада тўртта стандарт талабларига мувофиқлик бўйича интеграциялашган менежмент тизими доимий асосда қўлланилмоқда:

- **ISO 9001, O'z DSt ISO 9001** «Сифат менежменти тизими»;
- **O'z DSt ISO 14001** «Атроф-муҳитни муҳофаза қилишни бошқариш тизими»;
- **O'z DSt OHSAS 18001** «Саломатликни муҳофаза қилиш ва меҳнат хавфсизлигини таъминлаш тизими».

- **ISO 50001** и **O'z DSt ISO 50001** «Энергетикани (энергоменеджмент) бошқариш тизими. Фойдаланиш бўйича талаб ва тавсиялар».

2019 йилда жорий энергетикани бошқариш тизимининг **ISO 9001** и **O'z DSt ISO 9001** сонли менежменти тизими талабларига мувофиқлигини қайта сертификатлаш аудити ўтказилди.

Корхонада жорий этилган сифат менежменти тизими 2007 йилдан буён Республикада аккредитациядан ўтган етакчи Германия сертификациялаш ташкилоти **TÜV International Certification (TIC)**нинг расмий ҳамкори **TÜV Thüringen e.V.** сифатида рўйхатдан ўтган - «**SERT MANAGEMENT**» компанияси томонидан сертификатланади.

Корхона узоқ муддатли ҳамкорликни ҳисобга олган ҳолда тўлов имтиёзларига эга.

Корхона маҳсулотлари сертификатланган, синов ва ўлчов асбоблари лабораториялари (илмий тадқиқот кимё технология лабораторияси, метрология ўлчов асбоблари лабораторияси, санитария лабораторияси, путур етказмасдан назорат усуллари лабораторияси) **ISO 17025** стандарти талабларига мувофиқлиги бўйича “Ўзстандарт”

«Аммофос-Максам» АЖ
агентлигининг миллий сертификатлаштириш ва стандартлаштириш тизимида
аккредитациядан ўтган ва сертификатланган.

Сифат менежменти тизимини ривожлантириш ва такомиллаштириш мақсадида:

1 Сифат менежментининг асосий мақсадлари ишлаб чиқилган, тасдиқланган ва доимий равишда назорат қилинади.

2 Мавжуд синов-ўлчов лабораторияларини тизимли қайта жиҳозлаш «O'zstandart» агентлигининг доимий назоратида бўлган «Синов-ўлчов лабораторияларини узоқ муддатли ривожлантириш режаси»га мувофиқ амалга оширилмоқда.

3 Корхона ходимлари амалдаги ИСО стандартларига мувофиқ тайёрланади. Менежер ва ички аудиторларни тайёрлаш, малакасини ошириш ва қайта тайёрлаш бевосита корхона ҳудудида ҳамда махсус ташкил қилинган курсларда режалаштирилган.

4 Сифат бўйича менежерлар ва аудиторларни моддий рағбатлантириш тўғрисидаги Низом ишлаб чиқарилмоқда.

Корхона фаолиятининг барча соҳаларида доимий назорат амалга оширилади
Тузилган режа, тадбир ва дастурлар асосида тизимли ишлар олиб борилмоқда.

Корхона таркиби ва вазифалари

1.1 Умумий маълумотлар

Корхона тўғрисидаги тўлиқ маълумот “Олмалик шаҳар “Аммофос – Максам” АЖ паспорти (Корхона техник-иктисодий кўраткичлари тавсифи)га киритилган ва ҳар йили жорий янгиликлар билан тўлдиридиборилади.

Статус: Акциядорлик жамияти

Банк реквизитлари – «Аммофос-Максам» АЖ,

СҚБ Олмалик бўлими, Олмалик ш.

Ҳисоб рақами 20210000100130836001

МФО 01034 СТИР 200599579

Валюта ҳисоб рақами РК 001070891 ОПУ УзСҚБ, Олмалик ш.

Устав фонди - 4 939,36 млн. сўм

Корхонанинг мулкчилик шакли - Акциядорлик жамияти

Корхона коди – ОКПО 00203074 СОАТО 1727404

ОКОНХ 13112 СООГУ 08654

КФС 144 КОПФ 1150

Корхонанинг асосий мақсади фойда олишга қаратилган хўжалик фаолиятини, шу жумладан фосфорли ва бошқа минерал ўғитларни ишлаб чиқариш ва сотишни амалга ошириш учун ўз акциядорларининг иқтисодий манфаатларини кўзлаган ҳолда, интеллектуал салоҳиятни, моддий, номоддий, меҳнат ва молиявий ресурсларни бирлаштиришдан иборат.

1.2 Корхона фаолиятининг асосий йўналишлари:

- маҳсулот ишлаб чиқариш ҳамда ички ва ташқи бозорда (эркин конвертация қилинадиган валютада) сотиш;
- истеъмол товарларини ишлаб чиқариш, қайта ишлаш, ички ва ташқи бозорларда реализация қилиш;
- улгуржи ва чакана савдо;
- ташқи иқтисодий фаолият, шу жумладан корхонада ишлаб чиқаришни техник ва технологик қайта жиҳозлаш, унинг экспорт базасини ривожлантириш мақсадида халқаро ҳамкорликнинг ҳар қандай шаклларида иштирок этиш;

- кишлоқ хўжалиги ва чорвачилик маҳсулотларини ишлаб чиқариш, қайта ишлаш тайёрлаш ва сотиш;
- корхона ходимлари ва уларнинг оила аъзоларининг марокли хордик чиқаришларини ташкил этиш;
- асосий мақсад билан боғлиқ бўлган бошқа қонуний фаолият билан шуғулланиш.

1.3 Корхона тарихи

1969 йил 18 декабрда экстракция фосфор кислотаси (ЭФК) ва аммофос ишлаб чиқариш бўйича корхонанинг биринчи босқичи ишга туширилди. Жаҳон амалиётида биринчи марта таркибида 24,5% фосфор ангидриди (P_2O_5) бўлган Қоратов фосфоритдан донатор аммофос олиш ўзлаштирилди.

1973 йилда маҳсулот ишлаб чиқаришнинг иккинчи босқичи, 1978 йилда учинчи босқичи ишга туширилди. 1980 йилда корхона ишлаб чиқаришнинг иккинчи босқичи реконструкция қилинди.

1981 йилда сульфат кислотаси ишлаб чиқариш цехи ишга тушди. Цехнинг лойиҳа бўйича ишлаб чиқариш қуввати – йилига 500 минг тонна. Сульфат кислотаси ишлаб чиқариш битта технологик линияда ташкил этилган бўлиб, сульфат кислотаси олтингугуртдан иккиламчи алоқа контакт натижасида оралик абсорбция усулида олинади. Технологик асбоб-ускуналарнинг қониқарсиз ҳолати туфайли 2017 йилда сульфат кислотаси ишлаб чиқариш цехи фаолияти тўхтатилди.

1993 йилда ёғоч толали плиталар ишлаб чиқариш цехи фойдаланишга топширилди. Цехнинг ишлаб чиқариш қуввати – 500 минг м². Барча технологик ускуналар битта технологик линия сифатида жойлаштирилган. Экологик тоза толали плиталар ғўзапоё ва кенаф пояларидан, фенолформальдегид смолаларидан фойдаланмасдан тайёрланади. Маҳсулот ўрмон саноати чиқиндиларидан ишлаб чиқарилган плиталарга нисбатан сувга чидамлилиги билан ажралиб туради.

Фаолияти тўхтатилган ишлаб чиқариш объектлари:

1986 йил – ЭФК-1 цехи;

1995 йил – Аммофос-1 цехи;

2005 йил – ЭФК-4 цехи;

2019 йил – сульфат кислотаси ишлаб чиқариш цехи.

Айни пайтда корхона таркибида иккита минерал ўғитлар ишлаб чиқариш цехи, иккита экстракцион фосфор кислотаси ишлаб чиқариш цехи, халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш цехи ва бир қатор ёрдамчи цехлар фаолият кўрсатмоқда.

1992 йил февраль ойида Олмалиқ химия заводи Олмалиқ «Аммофос» ишлаб чиқариш бирлашмасига, 2001 йил август ойидан «Аммофос» очик турдаги акциядорлик жамиятига айлантирилди.

2008 йилда, «Аммофос» ОАЖнинг ҳукукий ворислиги сақланган ҳолда корхонанинг 49 % акцияси «МАХАМ International S.L.U» хорижий компаниясига сотилиши муносабати билан «Аммофос-Максам» ОАЖ сифатида рўйхатдан ўтказилди, ва бу ҳақда Тошкент вилояти Ҳокимиятига қарашли Адлия вазирлигининг № 322 от 19.02.2009 й. сонли Гувоҳномаси мавжуд (реестрдаги №159 сонли ёзув). Корхона устав капитали 4 939,36 млн. сўм, шундан 51 % давлат улуши «Ўзкимёсаноат» АЖ ишончли бошқарувига топширилди, 49 % – тендер савдолари ташкил қилингандан сўнг, хорижий инвесторга тегишли, 2014 йил октябрдан корхона «Аммофос-Максам» акциядорлик жамиятига айлантирилди.

1.4 Корхонанинг ишлаб чиқариш қуввати

Корхонанинг ишлаб чиқариш қуввати:

- 217,5 минг тонна 100 % P_2O_5 фосфорли ўғитлар;

• **51,3 минг тонна 100 % азотли ўғитлар.**

Ишлаб чиқарилган маҳсулот Ўзбекистон Республикасида ва ташқи бозорда (экспортга) реализация қилиниши кўзда тутилган.

1.5 Корхона маҳсулотлари

Ўтган йиллар давомида корхонанинг ишлаб чиқариш таркибида катта ўзгаришлар рўй берди. Янги ва такомиллаштирилган маҳсулотлар турлари ортди.

Лойиҳа бўйича корхона бир турдаги маҳсулот – аммофос (ҳар хил тупрокларда, барча экин турлари учун ишлатиладиган, юқори концентрацияли ва сувда тез эрийдиган азот-фосфорли ўғит) ишлаб чиқариш, фақат бир турдаги хомашё – Қоратов фосфорит унидан ишлаб чиқаришга мўлжалланган эди.

Корхона коллективи томонидан маҳаллий хомашёни ҳисобга олган ҳолда маҳсулот сифатини яхшилаш ҳамда ассортиментни кенгайтириш борасида доимий мақсадли ишлар амалга оширилмоқда. **2001** йилда маҳаллий хомашё – Қорақум фосфоритидан минерал ўғитлар ишлаб чиқариш йўлга қўйилди; **2009** йилда 400 минг тонна ювилган куйдирилган термоконцентрат, 80 минг тонна ювиб қуритилган концентрат қайта ишланди.

Корхонада олиб борилган ишлар натижасида озукавий компонентларнинг мувозанатли таркиби сақланган ҳамда ресурсларни тежовчи минерал ўғитлар ишлаб чиқариш технологиялари муваффақиятли ишламоқда.

Ҳозирги кунда корхонада товар маҳсулотларининг қуйидаги турлари ишлаб чиқарилиши йўлга қўйилган:

- «Аммофос»;
- «Супрефос-NS»;
- «Суперфосфат»;
- «Озукавий фосфат аммоний»;
- «PS-Агро»;
- «МАФ-А»;
- «Фоскацид».

Корхона мутахассислари Ўзбекистон Республикаси ҳудудида қуйидаги маҳсулот турларини олиш бўйича доимий махсус патентга эга :

- «Аммофос»;
- «Моноаммонийфосфат – МАФ-А»;
- «Сульфат аммоний»;
- «Аммоний сульфатфосфат»;
- «Озукавий фосфат аммоний»;
- «Ёғоч толали плита»;
- «Супрефос-NS»;
- «PS-Агро».

1.6 Корхонанинг ташкилий тузилиши

Корхона тузилмаси ўз таркибида асосий ишлаб чиқариш цехлари, ёрдамчи бўлинмалар ва цехлар ҳамда бошқарув аппаратурини бирлаштиради. Корхона тузилмаси мустақил хужжат бўлиб, уни ишлаб чиқиш, қайта кўриб чиқиш, ва тасдиқлаш зарурат юзага келгандагина амалга оширилади. Органиграмма тақдим этилган.

1.7 Маҳсулот сотиш бозори

«Аммофос-Максам» АЖ кимёвий ўғит ишлаб чиқариш бўйича республика бўйича йирик корхоналардан бири бўлиб, ўз маҳсулотларини ички ва ташқи бозорда реализация қилади.

Ўзбекистон Республикаси ҳудудидаги ички истеъмол бозори

Ички истеъмол бозори асосан ишлаб чиқарилган маҳсулотларни биржа орқали сотувчи ваколатли омборларга ва тўғридан тўғри биржа орқали сотишга мўлжалланган.

Рақобат муҳити давлатнинг солиқ, нарх ва божхона сиёсатидаги ўзгаришлар, айланма ҳажми, сотишдан олинган фойда, реализация қилиш тезлиги шунингдек сотишга таъсир кўрсатувчи омилларни ҳисобга олган ҳолда таҳлил қилинади. Корхонада маҳсулот сифатини ошириш, ассортиментини кейгайтириш борасида ҳам изчил ишлар амалга оширилмоқда.

Ишлаб чиқарилган маҳсулотларга бўлган талаб ва реализация бозорларини кенгайтириш истикболларини ўрганиш учун маркетинг тадқиқотлари амалга оширилади. Минерал ўғитлар «Фермер Пресс», «Қишлоқ ҳаёти» каби босма ахборот нашрларида реклама қилинади, реклама маълумотлари яна Ўзбекистон саноат маҳсулотлари каталогига ҳам жойлаштирилади.

Корхона мутахассислари маҳсулотларни реклама қилиш мақсадида республика ва хорижда ўтказиладиган халқаро кўргазма ва ярмаркаларда доимий иштирок этиб келишмоқда.

«Аммофос-Максам» АЖда фақат юқори сифатли маҳсулотлар ишлаб чиқарилади, ва буни истеъмолчилардан шикоятлар йўқлиги билан тасдиқлаш мумкин. Ишлаб чиқарилган минерал ўғитларга республикамизда ва хорижда талаб юқори.

Минерал ўғитлар экспорти

Экспорт бўйича анъанавий савдо бозорлари Ўрта Осиё (Қозғистон, Туркменистон), Марказий Осиё (Афғонистон), Украина, Белоруссия, Молдова, айрим Европа давлатлари (Болгария, Венгрия, Руминия) республикаларидир. Экспортнинг бундай чекланган географияси, биринчи навбатда нарх жиҳатидан қулай транспорт шароитлари, потенциал истеъмолчилар яқинида ўғит ишлаб чиқарувчи корхоналарнинг мавжуд эмаслиги билан изоҳланади.

Логистика муаммолари туфайли ўғитларни бошқа минтақаларга экспорт қилиш камдан кам ҳолларда амалга оширилади ва бу одатда халқаро иқтисодиётдаги инқироз ҳодисалари, ўғитларни истеъмол қилувчи мамлакатларнинг божхона қонунчилигидаги ўзгаришлар ва бошқалар билан боғлиқ.

Янги бозорларга чиқиш, уларда ўз ўрнини эгаллаш, истеъмолчилар ишончига эга бўлиш ҳамда янги миқозлар орттириш учун корхонада халқаро талабларга жавоб бера оладиган **ISO 9001, ISO 14001, OHSAS 18001** сонли сифат, атроф муҳит хавфсизлиги, саломатликни ва меҳнат хавфсизлигини таъминлаш интеграцияланган тизими жорий қилинган. Корхона маҳсулотлари тўлиқ сертификатланган, синов лабораториялари ва метрология бўйича ўлчов лабораторияси **ISO 17025** талабларига мувофиқлиги бўйича аккредитация қилинган.

Минерал ўғитларнинг янги бозорларида ўз ўрнини эгаллаш учун корхона баъзи истеъмолчиларга сотиб олувчи мамлакат ҳудудида ўз номидан ҳаракат қилиш ҳуқуқини ҳам беради.

Масалан Украина, Грузия, Туркменистан бозорлари шу йул билан очилган эди.

«Аммофос-Максам» АЖда ишлаб чиқарилаётган ўғитларнинг рақобатбардошлигини ошириш учун қуйидагиларга доимий амал қилинади:

экспорт қилинадиган маҳсулотларнинг сифати меёрий хужжатлар (ГОСТ, ТУ, мувофиқлик сертификати, хавфсизлиги ва бошқалар) га тўлиқ мос келиши керак;

ишлаб чиқарилган ўғитларнинг таннарини пасайтириш бўйича доимий иш олиб бориш;

жаҳон минерал ўғитлар бозорида нархлар ўзгариши бўйича доимий мониторинг олиб бориш;

экспорт шартномаларида кўзда тутилган барча шартларни ўз вақтида ва тўғри бажариш;

Корхона мутахассислари томонидан доимий равишда минерал ўғитлар бозорида маркетинг тадқиқотларини олиб борилади. Маркетинг ишлари самарадорлигини ошириш мақсадида корхона ҳудудида узлуксиз интернет тармоғи ишлаши таъминланган ва мунтазам янгиланиб турилади, «Узкимёимпекс» МЧЖ билан доимий ахборот алмашиш тизими йўлга қўйилган, ўғитларни доимий харид қилишдан манфаатдор бўлган хорижий компаниялар тўғрисидаги маълумотлар базаси яратилган.

«Fertilizer Week», «Fertecon», «FMB Price Guide» каби минерал ўғитлар сотиш бўйича ахборот манбалари мунтазам равишда кузатиб борилади, экспорт шартномалари тузиш масалалари юзасидан хорижий компаниялар билан ёзишмалар олиб борилади.

Корхона мутахассислари ишлаб чиқарилган минерал ўғитларни реклама қилиш мақсадида республика ва хорижда ўтказиладиган халқаро кўргазмалар ва ярмаркаларнинг доимий иштирокчиларидир.

Корхонанинг интернет веб-сайти яратилган, ва бу сайтда экспорт қилинадиган товарлар, кўрсатиладиган хизмат турлари тафсилотлари мунтазам тўлдирилиб, янгиланиб турилади.

2. 2021 йил 9 ойининг якуний кўрсаткичлари

2.1 Ишлаб чиқариш-техник кўрсаткичлар

2021 йил 9 ойи давомида 729 252 млн. сўмлик миқдорда товар маҳсулоти ишлаб чиқарилган бўлиб, бизнес-режа кўрсаткичлари 101.3% бажарилди. (режа бўйича 719 882 млн. сўм).

Товар маҳсулоти ишлаб чиқариш бўйича ўсиш суръати – 107.0 % ни ташкил этди.

Ҳисобот даври мобайнида 106,85 минг тонна соф ҳолда минерал ўғитлар ишлаб чиқилди (100 % озучавий модда ҳисобида), жумладан:

- фосфорли ўғитлари – 83,8 минг тонна,
- азотли ўғитлар – 23,05 минг тонна.

Физик ҳолда ҳисобот даврида 197,72 минг тонна минерал ўғит ишлаб чиқарилган, режа – 196,76 минг тонна (98,6 % га бажарилган). 2020 йилга нисбатан ўсиш суръати – 104,9%.

Ҳисобот даврида:

- Аммофос – 179,000 минг тонна;
- Сульфат аммоний – 11,000 минг тонна;
- АСФ – 7,700 минг тонна;
- Фоскацид – 0,020 минг тонна ишлаб чиқарилди.

2021 йил 9 ойи давомида ишлаб чиқариш қувватидан фойдаланиш:

- 100 % (P_2O_5) фосфорли ўғитлар бўйича – 51,4 %;
- азотли ўғитлар бўйича – 57,4 % ни ташкил этди.

Ишлаб чиқариш қувватидан фойдаланиш даражаси пастлигини технологик асбоб-ускуналарнинг техник ҳолати кескин ёмонлашганлиги ва технологик асбоб-ускуналарнинг эскирганлик даражаси 60-70% ни ташкил этиши билан тушунтириш мумкин.

2.2 Маҳсулот сотиш бозори ва унинг таркибий қисмлари

Корхонада ишлаб чиқарилган маҳсулотларни ички ва ташқи истеъмол бозорларида сотиш кўзда тутилган. «Аммофос Максам» АЖ йирик фосфорли ўғитлар ишлаб чиқаришга

ихтисослашган корхона бўлиб, маҳсулотнинг 90% республикамизнинг ички эҳтиёжларини кондиришга мўлжалланган.

2.2.1 Ички бозор

Маҳсулотни ички бозорда истеъмол қилиш баланси қуйидагича тақсимланади:

- 2020 йил 9 ойида «биржа савдолари» прогнози 80,058 минг тонна соф ҳолда (100% P_2O_5), биржа орқали ҳақиқатда 72,683 минг тонна соф ҳолда (100% P_2O_5) маҳсулот сотилган, жумладан:

- Аммофос – 151,967 минг тонна физик ҳолда – 69,905 минг тонна соф ҳолда;
- PS-Агро – 3,484 минг тонна физик ҳолда – 1,187 минг тонна соф ҳолда;
- АСФ – 7,663 минг тонна физик ҳолда – 1,573 минг тонна соф ҳолда;
- Сульфат аммоний – 9,662 минг тонна физик ҳолда;
- Бошқалар – 0,114 минг тонна физик ҳолда.

2.2.2 Маҳсулот экспорти

2021 йил 9 ойида бизнес-режаси бўйича 23,5 минг тонна натурал кўринишда маҳсулот экспорт қилиниши кўзда тутилган бўлиб, шу жумладан:

- Аммофос – 20,0 минг тонна;
- Супрефос – 3,5 минг тонна;

Ҳақиқатда жами 30,147 минг тонна маҳсулот экспорт қилинди, жумладан:

- Аммофос – 29,098 минг тонна;
- Сульфат аммоний – 1,085 минг тонна;

Маҳсулот экспорти режаси 128,3 % га бажарилди.

2.3 Маҳсулот нархини белгилаш

2021 йилда ишлаб чиқарилган маҳсулотлар асосан эркин бозор нархларида биржа савдолари орқали реализация қилинган.

01.11.2021 йилдан шу кунга қадар бир тонна минерал ўғитларнинг ички бозордаги амалдаги нархлари (ҚҚСсиз, 50 кг лик қопларга қадокланган ва темир йўл харажатлари билан бирга):

- Аммофос – 4 400 000 сўм;
- PS-Агро м «В» – 3 117 392 сўм;
- АСФ – 2 730 435 сўм;
- Сульфат аммоний – 1 800 000 сўм;

Ички бозор ва экспорт нархларининг асосий таркибий қисми ишлаб чиқариш харажатлари, молиявий ва бошқарув харажатлари жамланмасидан иборат. Нархлар маҳсулот ишлаб чиқариш учун кетган хом ашё, материаллар, ёкилғи энергетика маҳсулотларининг нархлари ўзгарганлиги асосида ўзгартирилади.

2.4 Молиявий-иқтисодий кўрсаткичлар.

2021 йил 9 ойининг молиявий-иқтисодий кўрсаткичлари якунига мувофиқ корхона соф фойдаси 106 293,4 млн. сўмни ташкил этди. Соф фойда олишнинг асосий факторларидан бири ишлаб чиқарилган маҳсулот таннаархини қисқартиришдан иборат.

01.10.2021 йил ҳолатига дебитор қарздорлик 93,6 млрд. сўм, шу жумладан муддати ўтган дебитор қарздорлик – 6,3 млрд. сўмни ташкил қилди. Кредитор қарздорлик жами –

188,6 млрд. сўм, шундан муддати ўтган кредитор қарздорлик – 78,7 млрд. сўмни ташкил этди.

2.5 Маҳаллийлаштирилган маҳсулот турларини ишлаб чиқариш

- Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 10.03.2020 йилдаги «2020-2021 йилларда ички ва ташқи бозорда ишлаб чиқаришни маҳаллийлаштириш дастури тўғрисидаги» №136 сонли қарори;

2021 йил қуйидаги маҳаллийлаштирилган маҳсулот турлари ишлаб чиқарилиши режалаштирилган:

- Мураккаб аммоний-сульфат-фосфат ўғити – 29 411,80 млн. сўмга 12 500 тонна;
- Донадорланган сульфат-аммоний ўғитли – 10 000 тонна, товар қиймати 18 000,0 млн. сўм.

Корхонада 9 ойлик якуни бўйича 7 700 тонна 19 417,4 млн. сўмлик миқдорда мураккаб аммоний сульфат-фосфат минерал ўғити ва 11 000 тонна 19 801,69 млн. сўмлик донаторланган сульфат-аммоний ўғити ишлаб чиқарилди.

2.6 Кадрларни тайёрлаш ва қайта тайёрлаш

Кадрларни профессионал ўқитиш режа-дастурига асосан 2021 йилнинг 9 оyi давомида корхона ўқув базаси негизида:

1. Янги ишга қабул қилинган ишчилардан жами -79 киши ўқитилган (қайта тайёрланган), режа бўйича 75 киши ўқитилиши белгиланган (105,3 %);
 2. Жами 474 киши ўз малакасини оширди, режа бўйича 462 киши (102,6 %), шундан:
 - корхонада ташкил этилган малака ошириш курсларида 197 та ишчи кадрлар;
 - ишдан ажралган ҳолда малака ошириш институтларида ва махсус ўқув марказларида – 167 та ишчи ходимлар.
- малака оширган раҳбар ва мутахассис кадрлар - жами 110 киши, режага мувофиқ 125 киши (88,0%), шундан:
- корхонада ташкил этилган малака ошириш курсларида - 68 киши;
 - ишдан ажралган ҳолда малака ошириш институтларида ва махсус ўқув марказларида –42 киши.

3. Корхона ҳисобидан тўлов-контракт асосида жами 10 киши ўқитилди, 5 нафар талаба 2021 йилда ўз ўқишини тамомлаб, корхонага олий маълумотли мутахассис сифатида ишга келди.

Тўлов-контракт асосида кадрларни мақсадли тайёрлаш 2004 йил 10 мартда тасдиқланган "Олий ва ўрта-махсус таълим муассасаларига ўқишга кириш учун абитуриентларни танлаш ва юбориш, шунингдек тўлов-контракт асосида кадрлар тайёрлаш тартиби тўғрисида"ги тармоқ Низоми асосида амалда оширилади.

3 2022 ЙИЛ ПРОГНОЗ КЎРСАТКИЧЛАРИ

3.1 Ишлаб чиқариш-техник кўрсаткичлар

Корхонада ишлаб чиқариш қувватларидан фойдаланиш даражасини ошириш, маҳаллий хомашёдан самарали фойдаланган ҳолда маҳсулот турларини кўпайтириш, унинг сифатини яхшилаш, жаҳон бозорида рақобатбардош, халқаро стандартларга жавоб бера оладиган маҳсулотларни ишлаб чиқариш бўйича изчил ишлар амалга оширилмоқда.

2022 йилга 115,0 минг тонна соф ҳолда (100 % P_2O_5) фосфорли ўғитларни ишлаб чиқариш прогноз кўрсаткичи белгиланган.

Фосфорли ўғитлар ишлаб чиқариш учун қуйидаги хом ашё турлари ишлатилади:

- ювиб қуйдирилган фосконцентрат – МОК (26 % P_2O_5);
- аммиак, «Максам-Чирчик» АЖ»;
- ОТМК АЖ сульфат кислотаси;

Режалаштирилаётган фосфорли минерал ўғитларни ишлаб чиқариш учун зарур бўлган хом ашё миқдори:

- фосфат уни (26% ли) – 598 442 тонна; 155 595 тонна 100 % P_2O_5 ;
- ОТМК АЖ сульфат кислотаси – 546 250 тонна;
- аммиак – 34 500 тонна.

Зарурий иссиқлик-энергия ресурслари миқдори:

- табiiй газ – 73 208,0 минг м³;
- электрэнергия – 154 272,6 минг кВт.

3.2 Молиявий-иқтисодий кўрсаткичлар прогнози

2022 йил учун фосфорли минерал ўғитлар ишлаб чиқариш прогнози – 115,0 минг тонна соф ҳолда (100 % P_2O_5) белгиланган, товар маҳсулоти миқдори 1 199 275,3 млн. сўм, шу жумладан:

- Аммофос – 115,0 минг тонна 100 % P_2O_5 – 1 199 275,3 млн. сўм;

3.3 Тайёр маҳсулот тақсимооти ва реализацияси

2022 йилга маҳсулот сотиш прогнози қуйидагича белгиланган :

- ички бозорга – 1 071 608,7 млн. сўмлик (ҚҚСсиз) товар маҳсулоти,
- экспортга – 12 600 минг АҚШ долларида.

Жами товар маҳсулотининг 88,3% ни ички бозор истеъмолчиларининг талабини қондиришга, 11,7% маҳсулот эса ташқи истеъмол бозорига йўналтирилиши режалаштирилмоқда.

Ички бозорда минерал ўғитларни реализация қилиш прогнози – 104,45 минг тонна 100% P_2O_5 ни ташкил этиб, маҳсулот фақат биржа савдолари орқали реализация қилиниши белгиланган, шу жумладан:

- Аммофос – 104,45 минг тонна 100 % P_2O_5 1 071 608,7 млн. сўм;

2022 йилда жами 13,8 минг тонна соф ҳолда (100 % P_2O_5), натура кўринишида 30,0 минг тонна аммофос маҳсулотини экспорт қилиш режадаштирилган.

	Реализация ҳажми, натурада, тн	Нархи, \$	Умумий қиймати, \$
Аммофос	30 000	420	12 600 000

Минерал ўғитлар экспорти натижасида олиннши прогноз қилинган 12 600 минг АҚШ доллари миқдоридаги маблағ, импорт шартномалари бўйича материаллар, асбоб-ускуналар ва эҳтиёт қисмлар ҳамда республика ҳудудидаги корхоналардан ишлаб чиқаришда зарурий материаллар хариди учун йўналтирилиши режалаштирилган.

3.4 Ишлаб чиқаришнинг асосий кўрсаткичлари

(минг сўм)

Кўрсаткичлар	2021 йил кутилиши	2022 йил прогнози
Амалдаги нархларда товар маҳсулоти ҳажми	1 005 880 343	1 199 275,3
Фосфорли ўғитлар, тонна	110 000	115 000
Минерал ўғитлар-натура кўринишида, тонна	263 720	250 000
Ишлаб чиқариш қувватидан фойдаланиш (фосфорли ўғитлар)	50,6	52,9
Товар маҳсулоти харажатлари, жами:	830 853 964	1 144 166 264
- ишлаб чиқариш таннари	710 005 373	997 229 528
- давр харажатлари, молиявий харажатлар ва фойда солиғи	120 848 592	146 936 737
Маҳсулотларни сотишдан тушган соф тушум	1 006 673 477	1 221 926 696
Маҳсулот сотишдан олинган соф фойда	70 674 437	65 429 140

3.5 Маҳсулот нарҳини белгилаш

Ички бозорда маҳсулот ишлаб чиқариш ва сотиш прогнозини ҳисоблашда минерал ўғитларнинг нархларида прогнозлаштирилаётган даврда хомашё нархларининг ошиши ҳисобга олинган. Минерал ўғитларни сотиш бозор тамойиллари асосида фақат биржа савдолари орқали амалга оширилади.

Ички бозорда маҳсулотларнинг ўртача йиллик нархлари:

- Аммофос – 5 426 703 сўм, ҚҚС билан;

Рентабеллик даражаси кўтарилиши ҳисобига ишлаб чиқарилаётган маҳсулотлар нархи оширилганда, сотишдан тушган маблағлар асосий воситалар сотиб олиш, автотранспорт паркини янгилаш, ишлаб чиқариш воситаларини модернизация қилиш, эскирган ускуналарни юқори самарадор замонавий ускуналар билан алмаштириш имкониятини кенгайтиради.

Прогноз кўрсаткичлари хомашё ва ёқилғи-энергетика ресурсларининг 01.11.2021 йил ҳолатидаги жорий нархлари асосида шакллантирилган. 2022 йил 2 яримйиллигида хомашё ва энергия ресурслари нарҳи ва тарифлари ошиши прогнозлаштирилмоқда, шу муносабат билан маҳсулотнинг ички бозорда сотиш бошланғич нарҳи ошиши ҳам кузланмоқда.

3.6 2022 йид прогноз кўрсаткичларини таъминлаш учун корхонанинг транспорт воситаларига бўлган эҳтиёжи тўғрисида маълумот

Корхонада жами – 411 дона вагон-цистерналар ва 5 та маневр локомотивлари мавжуд.

1 Фосфат хомашёси ташиб келтириш учун – мавжуд жами 332 та цистернанинг – 169 таси ишга яроқли ҳолда, 163 таси бузилган ҳолатда. Фосфат унини ташиб келтириш учун жами – 224 та цистерна ва 20 дона буфер талаб этилади.

2 Минерал ўғитларни ташиш учун – 79 та вагон-цистерна мавжуд бўлиб, уларнинг барчаси яроқсиз ҳолатда.

3 2022 йилда 83 дона цистернани фаолият даврини узайтирувчи мукамал-капитал таъмирлаш ҳамда 63 дона цистернани жорий таъмирлаш режалаштирилган. Цистерналарни таъмирлаш ишларини бажариш учун зарурий сумма – 1,9 млрд. сўм.

4 Бугунги кунга келиб корхонада– 4 дона маневр тепловозлари ишга ярокли ҳолатда, 1 дона тепловоз таъмирлаш жараёнида. Маневр тепловозларига корхона бўйича кунлик эҳтиёж – 4 та. Битта маневр тепловозини капитал таъмирлаш учун – 2,300 млрд. сўм, 4 дона тепловозни режали таъмирлаш учун жами – 3,600 млрд. сўм сарфлаш талаб этилади.

5 Фосфат хомашёси юкланган битта маршрутнинг йўл кира харажати – 156.8 млн. сўмни, жами бир йилга 260 та маршрут ҳақи – 40.78 млрд. сўмни ташкил этади.

6 Битта юксиз (бўш, фосфат хоашёсидан бўшаган) маршрутнинг йўл кира харажати – 92.7 млн. сўмни, бир йилда эса жами 260 та маршрутга – 24.1 млрд. сўм сарфланади.

7 Аммиак ортилган битта вагоннинг юк ташиш ҳақи – 2,1 млн. сўм, йилига жами 952 дона вагон учун тўлов – 2.0 млрд. сўмни ташкил этади.

3.7 Кадрлар тайёрлаш

2022 йилда кадрларни профессионал ўқитиш режасига асосан, корхонада ходимларни тайёрлаш ўқув маркази базаси шароитларидан келиб чиқиб:

1 Янги ишга қабул қилинган ишчи-хизматчиларлардан жами - 85 киши ўқитилиши (қайта тайёрланиши) режалаштирилмоқда;

2 Йил давомида жами 460 нафар ишчининг малакасини ошириш режалаштирилди;

3 2022 йилда 125 нафар раҳбар ва мутахассис кадрларнинг малакасини ошириш кўзда тутилган;

4 Корхона маблағлари ҳисобидан 13 нафар мутахассисни тўлов-контракт асосида мақсадли тайёрлаш режалаштирилди;

5 Йил давомида 80 нафар олий ўқув юрти талабалари учун корхона ҳудудида ишлаб чиқариш амалиёти ўташга шароит яратиб берилади;

6 Жами 30 киши иккинчи мутахассисликка ўргатилади.

4 ЯНГИ МАҲСУЛОТ ИШЛАБ ЧИҚАРИШНИ ЙЎЛГА ҚЎЙИШ, МАВЖУД ИШЛАБ ЧИҚАРИШНИ МОДЕРНИЗАЦИЯ ҚИЛИШ

4.1 Инвестиция фаолияти:

«Фосфорли ўғитлар ишлаб чиқаришни модернизация қилиш»нинг 1 босқичида йилига ишлаб чиқариш қувватини 20 минг тонна 100 % озуқавий модда ҳисобида ошириш.

Асос:

Ўзбекистон Республикаси Президентининг №ПҚ-4265 сонли 03.04.2019 йилдаги «Химия саноатини ислоҳ қилиш ва инвестицион жозибдорлигини ошириш тўғрисидаги» қарори.

Лойиҳа қиймати: 9,7 млн. АҚШ долл., жумладан 7,3 млн. АҚШ долл. – асбоб-ускуналар сотиб олиш, 2,4 млн. АҚШ долл. – қурилиш монтаж ишлари.

лойиҳа ПТЭО: «Ўзкимёсаноатлоийҳа» АЖ томонидан ишлаб чиқилган ва Ўзбекистон Республикаси ВМда №06/1-783 сон билан 22.03.2013 йилда тасдиқдан ўтган, 2017 йилда лойиҳанинг смета ва молиявий-иқтисодий қисмларига ўзгартиришлар киритилиб, лойиҳанинг умумий қиймати 9,7 млн. АҚШ долл.ни ташкил этди.

Кредит шартномалари:

2018 йил апрель ойида «Ўзсаноатқурилишбанк» АКБ билан, Халқаро Тараққиёт Ассоциацияси иштирокидаги 7,3 млн. АҚШ долл. миқдоридаги кредит шартномаси имзоланган.

Аккредитив очилиш санаси: 15.05.2018 й.

Қўлланма лойиҳа: «Ўзкимёсаноатлоиҳа» АЖ томонидан ишлаб чиқилган лойиҳа 3 босқичга бўлинган (Аммофос цехи, ЭФК цехи, градирня).

Тендер савдолари: 17.06.2016 й. дан 29.08.2017 й. гача ўтказилди (21.11.2000 й.даги №ПКМ-456 сонли ВМ нинг фармойишига биноан).

Сотиб олинган ва ўрнатилган асбоб-ускуналар тўғрисида маълумот:

- фосфорит унини етказиб бериш дозаторлари,
- мешалкалар, пульпа насослари,
- сульфат кислота насослари,
- вентиляторлар (ВСК-16, ВСК-17),
- градирня жиҳозлари,
- КИПиА ускуналари,
- лентали вакуум-фильтр,
- ҳаво ёрдамида пульпани совитгич жиҳози.

Индивидуал синовдан ўтгандан сўнг ускуналарни қабул қилиш бўйича ишчи комиссия, давлат қабул комиссиясига тақдим этиш учун қурилиши тугалланган бино-иншоотларнинг тайёрлиги бўйича ишчи комиссия, қурилиши тугалланган объектни фойдаланишга қабул қилиш бўйича давлат қабул комиссияси актлари имзоланган.

4.2 Маҳаллийлаштириш программасининг бажарилиши

2021 йилда 26% ювиб куйдирилган фосконцентрат асосида 12 500 тонна миқдорда товар қиймати 29 411.8 млн. сўмлик маҳаллийлаштирилган Аммоний сульфатфосфат (АСФ) маҳсулоти ишлаб чиқариш прогнозлаштирилган.

4.3 Корхонанинг бошқа ташкилотлар билан ҳамкорликдаги инновацион фаолияти:

Илмий-тадқиқот институтлари, ўқув муассасалари ва лойиҳалаштириш ташкилотлари билан ҳамкорлик:

Тузилган шартномалар:

Республиканинг инновацион ғоялар, технологиялар ва лойиҳалар X ярмаркасида куйидаги шартномалар тузилди:

Ўзбекистон Республикаси ФАсининг умумий ва ноорганик химия институти билан:

- №17-04/647 юр 24.03.2017 й. «Ювиб куйдирилган концентрат(МОК-26) ни қайта ишлаш режимини сошлаш бўйича илмий-техник ёрдам кўрсатиш» - шартнома қиймати 60,0 млн. сўм. Шундан 30,0 млн. сўм тўланган. ЎЗРФАнинг УНХИ №110/8-170 сонли 25.02.2020 й.даги хати билан шартнома бекор қилинган;

- №17-03/646 юр 24.03.2017 й. «Мураккаб суспендия кўринишидаги суспендияланган ўғитларни олиш технологиясини ишлаб чиқиш», шартноманинг умумий қиймати 80,0 млн. сўм. 80,0 млн. сўм шартномага кўра тўланган ва шартнома ёпилган.

Республиканинг инновацион ғоялар, технологиялар ва лойиҳалар XI ярмаркасида куйидаги шартномалар тузилди:

Ўзбекистон Республикаси Фанлар Академияси Ўсимлик моддалари кимёси институти билан:

- №361 юр 08.02.2019 й. «Янги биофосфорли минерал ўғитларни олиш технологиясини ишлаб чиқиш», шартнома қиймати 300,0 млн. сўм. Шартнома бекор қилиниш босқичида;

«Ilm-fan texnologiyalar» илмий ишлаб чиқариш корхонаси билан:

- №630 юр 06.03.2019 й. «Марказий Қизилқум фосконцентратини олдиндан бойитган ҳолда экстракцияли фосфор кислотаси ва фосфорли ўғитлар ишлаб чиқариш технологиясини ишлаб чиқиш ҳамда тажриба тариқасида саноатга тадбиқ этиш», шартноманинг умумий қиймати 250,0 млн. сўм. Шартнома бекор қилиниш босқичида.

4.4 Рационализация ва ихтирочилик

Корхонада ихтирочилик бўйича ишларни ташкил этиш Ўзбекистон Республикасининг “Ихтиролар, фойдали моделлар ва саноат намуналари тўғрисида”ги қонунига мувофиқ доимий назоратда ва технологияни, маҳсулот сифатини яхшилаш, хомашё ва материаллар ҳамда иссиқлик-энергия ресурслари сарфини оптималлаштириш ва ишлаб чиқарилган маҳсулотлар таннархини қисқартиришга қаратилган.